

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU**

PSIHOLOGIE

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Psihologie*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Psihologie* pot preda în învățământul preuniversitar discipline socio-umane, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Psihologie*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe ale profesorului de discipline socio-umane

Programa vizează anumite competențe ale profesorului de discipline socio-umane, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și să le probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- utilizarea cunoștințelor de specialitate, a achizițiilor din domeniul didacticii disciplinei în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice
- utilizarea principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- proiectarea unor activități didactice bazate pe metode interactive pentru formarea competențelor specifice domeniului;
- proiectarea și realizarea dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- construirea un climat educativ stimulat și eficient.

C. Tematica la disciplina de specialitate

I. EVOLUȚIA PSIHOLOGIEI CA ȘTIINȚĂ

1. Apariția și evoluția psihologiei ca știință; orientări și școli psihologice
2. Psihologia contemporană și locul ei în sistemul științelor

II. OBIECTUL PSIHOLOGIEI

1. Noțiunea de psihic
2. Natura psihicului
3. Caracteristicile fenomenelor psihice

III. IPOSTAZELE PSIHCULUI

1. Conștient
2. Subconștient
3. Inconștient
4. Relațiile dintre ipostazele psihicului

IV. MECANISMELE PSIHICE COGNITIVE SENZORIALE

1. Senzații
2. Percepții
3. Reprezentări

V. MECANISMELE PSIHICE COGNITIVE LOGIC-RAȚIONALE

1. Gândirea
2. Memoria
3. Imaginația

VI. MECANISMELE STIMULATOR-ENERGIZANTE

1. Motivația
2. Afectivitatea

VII. MECANISMELE REGLĂRII PSIHICE

1. Limbajul
2. Atenția
3. Voința

VIII. PERSONALITATEA - STRUCTURĂ INTEGRATOARE A MECANISMELOR PSIHICE

1. Delimitări conceptuale: Individ; Persoană; Personalitate
2. Dimensiunile personalității:
  - Dinamico-energetică
  - Instrumental-operațională
  - Reglativ-productivă
  - Transformativ-creativă
  - Relațional-valorică
3. Structura personalității
4. Personalitatea și relațiile interpersonale

IX. CONDUITA PSIHOSOCIALĂ

1. Imaginea de sine și percepția socială a imaginii de sine
2. Relațiile interpersonale și rolul lor în formarea și dezvoltarea personalității
3. Comportamente pro și antisociale
4. Atitudinile sociale și evoluția lor

D. Bibliografie la disciplina de specialitate

1. Allport, G. W. - "Structura și dezvoltarea personalității", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981
2. Cosmovici, A. - "Psihologie generală", Iași, Editura Polirom, 1996
3. Cosmovici, A., Iacob L. (coord) - "Psihologie școlară", Iași, Editura Polirom, 1998
4. Doise, W. și Mugny, G. - "Psihologie socială și dezvoltare cognitivă", Iași, Editura Polirom, 1998
5. Doron, R. și Parot, F. - "Dicționar de psihologie", București, Editura Humanitas, 1999
6. Freud, S. - "Introducere în psihanaliză. Prelegeri de psihanaliză. Psihopatologia vieții cotidiene", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1992
7. Goleman, D. - "Inteligența emoțională", București, Ed. Curtea Veche, 2001
8. Golu, P. - "Învățare și dezvoltare", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1985
9. Hilgard, E. R. și Bower, G. H. - "Teorii ale învățării", București, E.D.P., 1974
10. Jung, C. - "Tipuri psihologice", București, Ed. Humanitas, 1997
11. Mică, M. - "Psihologie cognitivă", Iași, Editura Polirom, 1999

12. Milcu, M. - "Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict", Iași, Editura Polirom, 2005
13. Mitrofan, N. - "Aptitudinea pedagogică", Editura Academiei, București, 1988
14. Moscovici, S. (coord) - "Psihologia socială a relațiilor cu celălalt", Iași, Editura Polirom, 1998
15. Neculau, A. - "Manual de psihologie socială", Iași, Editura Polirom, 2005
16. Piaget, J. "Psihologia inteligenței", București, Ed. Științifică, 1998
17. Radu, I., Druțu, I., Mare, V., Miclea, M., Podar, T., Preda, V. - "Introducere în psihologia contemporană", Cluj-Napoca, Editura Sincron, 1991
18. Sillamy, N. - "Dicționar de psihologie, Larousse", București, Editura Univers Enciclopedic, 1996
19. Șchiopu, U. și Verza, E. - "Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981 și edițiile ulterioare
20. Zlate, M. - "Fundamentele psihologiei", București, Editura Pro-Humanitas, 2000
21. Zlate, M. - "Introducere în Psihologie", Ediția a III-a, Iași, Editura Polirom, 2000

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Psihologie cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

E. TEMATICA PENTRU METODICA DISCIPLINEI DE EXAMEN

I. Elemente de curriculum

1. Conceptul de "curriculum". Taxonomii ale tipurilor de curriculum. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii), programe școlare. Manuale școlare, auxiliare didactice. Alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare. Proiectarea curriculumului la decizia școlii.
2. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina de examen. Competențe generale, competențe specifice.
3. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.
4. Designul educațional și proiectarea demersurilor instructiv-educative la nivelul disciplinei de examen.

II. Desfășurarea activității didactice la disciplina de examen

1. Metode didactice specifice disciplinei de examen (relevanță, funcții, complementaritate, taxonomie, caracterizarea metodelor de învățământ tradiționale, moderne/centrate pe elev, exemplificarea utilizării la disciplinei de examen).
2. Demersuri creative în metodologia didactică: abordarea euristică, învățarea prin descoperire, învățarea prin problematizare, învățarea prin cercetare, învățarea prin cooperare.
3. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare, avantaje/dezavantaje și limite.
4. Mijloacele de învățământ (concept, modalități de integrare în procesul de predare-învățare-evaluare, funcții, tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor, mijloace tehnice de instruire).

III. Elemente de evaluare educațională

1. Relația dintre curriculum și evaluare - efecte educaționale. Scopul evaluării educaționale. Etapele procesului de evaluare. Funcțiile generale și specifice ale evaluării performanțelor elevilor. Strategii/moduri și tipuri de evaluare.
2. Metode de evaluare a rezultatelor școlare: metode „tradiționale” și metode „complementare”. Relația dintre metoda și instrumentul de evaluare.
3. Testul docimologic – instrument de evaluare (concept, tipologie, proiectare, administrare, diseminarea rezultatelor).
4. Tipologia itemilor (definiție, clasificări, caracteristici, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare, avantaje și dezavantaje în proiectare și în utilizare).
5. Calitățile instrumentelor de evaluare. Matricea de specificații și rolul acesteia în proiectarea instrumentelor de evaluare.
6. Elemente de deontologie în procesul de evaluare. Factori generativi ai distorsiunilor în procesul evaluării educaționale. Erori în evaluare și notare. Calitățile evaluatorului.

IV. Informatizarea și învățarea multimedia.

1. Tehnicile informaționale computerizate, instruirea asistată de calculator și învățarea multimedia.
2. Eficientizarea utilizării tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.

F. BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA DISCIPLINEI DE EXAMEN

1. Bocoș M., "Instruirea interactivă. Repere axiologice și metodologice", Ed. Polirom, Iași, 2013
2. Bocoș M., Jucan D., "Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor", Editura Paralela 45, Pitești, 2019
3. Cerghit I., Neacșu I., Pânișoară I. O., Potolea D., "Prelegeri pedagogice", Ed. Polirom, Iași, 2001
4. Ciolan L., "Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar", Editura Polirom, Iași, 2008
5. Cristea S., "Dicționar de termeni pedagogici", E.D.P., București, 1998
6. Cristea S., "Fundamentele pedagogiei", Ed. Polirom, Iași, 2010
7. Cucoș C., "Pedagogie generală", Ed. Polirom, Iași, 2000
8. Ionescu M., "Instrucție și educație", Vasile Goldiș University Press, Arad, 2007
9. Oprea C.M., "Strategii didactice interactive", E.D.P., București, 2008
10. Oțet F., Lițoiu N., Spineanu-Dobrotă S., "Ghid de evaluare pentru științele socio-umane", Editura ProGnosis, București, 2000
11. Petrescu P., Pop V., "Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare", Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007
12. Petrovici M.C., "Niveluri ale înțelegerii", E.D.P., București, 2010
13. Stoica A. (coord.), "Evaluarea curentă și examenele", Ghid pentru profesori, Ed. Prognosis, București, 2001
14. Stoica A., "Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică", Ed. Humanitas Educational, București, 2003
15. Stoica A., Mihail R., "Evaluarea educațională. Inovații și perspective", Editura Humanitas, București, 2006

16. Stoica E. (coord.), Avram M., Spineanu-Dobrotă S., Teșileanu A., "Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane", Ed. ERC Press, București, 2011
17. *** "Programul Național de Dezvoltare a Competențelor de Evaluare ale Cadrelor Didactice (DeCeE)", MEN – CNCEÎP, București, 2008

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică disciplinei de examen include și programa școlară valabilă în anul școlar în care se susține examenul, pentru disciplina *Psihologie*.